

Příloha k protokolu o SZZ č.

Vysoká škola: Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích

Fakulta: Pedagogická

Katedra: biologie

Datum odevzdání posudku: 11. května 2015

Diplomantka:

Bc. Lucie JELÍNKOVÁ

Obor: Učitelství PŘ-Che/ZŠ

Oponent diplomové práce

prof. RNDr. M. Papáček, CSc.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pohled aktivních ekologů – vědců na obsah učiva ekologie

136 stran včetně obrázků (grafy) a tabulek; 4 nečíslované strany příloh; citováno 11 literárních pramenů

Posuzovanou diplomovou práci považuji za cennou zejména ze dvou základních důvodů: (1) Práce se zabývá obsahem učiva biologie (ekologie), přičemž (bez ohledu na přežívající miskoncepce) jakkoli je otázka obsahu a smysluplnosti učiva jednou z klíčových záležitostí současného vzdělávacího dění, zůstává od doby vyhlášení RVP jaksi stranou výzkumného zájmu didaktiků biologie, jakoby RVP bylo řešením samo o sobě, řešením o kterém se nediskutuje. (2) Aniž by se autorka v textu kdekoli opírala o *teorii didaktické rekonstrukce ve vzdělávání v biologii*, její výzkum se odehrává v duchu jedné z konsekvencí této teorie, což je v českém prostředí poměrně unikátní.

Autorka řešila svou diplomovou práci v návaznosti na svou práci bakalářskou (Jelínková, 2013), ve které monitorovala stav výuky ekologie na základních školách ČR a práci kolegyně Groulíkové (2013), která šetřila stav výuky ekologie na vybraných středních školách ČR. Klade si v ní základní otázku – „*jaké informace z oblasti ekologie pokládají vědci*“, kteří se aktivně věnují ekologickému výzkumu, „*za důležité a podstatné pro absolventy různých stupňů škol*“ (resp. ZŠ a SŠ). Na základě obsahu Townsendovy et al. (2010) vysokoškolské učebnice ekologie a Storchova a Mikulkova (2000) „*Úvodu do současné ekologie*“ koncipovala 130 tezí (tvrzení) v rámci 13 tematických okruhů ekologické tematiky. Tyto teze pak nabídla v podobě dotazníku k vyjádření (kategorizované odpovědi škálované 1-5 a možnost tvořené odpovědi formou poznámky) souboru 167 respondentů (členů ČSPE), z nichž 31 aktivních badatelů v oboru dotazník vyplnilo. Výsledky práce (127 stran) jsou tak značně rozsáhlé. Autorka v této kapitole důkladně, krok po kroku s velkou houževnatostí a důsledností vyhodnocuje postoje respondentů postupně ke každé jednotlivé tezi (na základě statistických hodnocení prostřednictvím grafů i verbálně). Ve finální podkapitole výsledků 3.2 pak vyhodnocuje postoje respondentů ve vztahu k významu jednotlivých tematických celků (1-13) pro vzdělávání na ZŠ a SŠ. V kapitolách Diskuze a Závěr pak autorka převážně už jen shrnuje nejpodstatnější zjištění.

Práce je psaná s minimem překlepů. Má standardní členění i dobrou grafickou úroveň. Místy a nečetně se vyskytují méně obratné formulace (viz níže).

K textu diplomové práce mám několik připomínek, z nichž lze uvést např.:

Věcné:

- Autorka vybrala a formulovala 130 tezí učiva na základě předlohy – vysokoškolských učebnic. Užití dotazníku s těmito tezemi jako výzkumného nástroje, pak respondenty svým způsobem „nutí“ pohybovat se v operačním prostoru struktury vysokoškolského kurikula ekologie, kde

jsou jednotlivé teze navíc akcentovány názorem diplomantky. I odpovědi respondentů se pak pohybují jen v mezích tohoto predestinovaného rámce. Z toho důvodu by pak bylo možná vhodnější kombinovat výzkumné nástroje v pořadí: (1) strukturovaný/polostrukturovaný rozhovor jako hlubší sonda zcela „nevázaného“ názoru u části respondentů a (2) plošně zadaný dotazník.

- Autorka zpracovala množství dat včetně charakteristik respondentů (např. H-index). Tato data však nejsou ale tak zcela „vytěžena“ a činí dojem, že původní záměr práce měl širší záběr a plány, než se reálně podařilo autorce zvládnout v daném čase zpracovat.

Formální:

- Vzhledem k poněkud obecné poloze textu, který se v Literárním přehledu zabývá kvalitativním a kvantitativním pedagogickým výzkumem, lze konstatovat, že je škoda, že autorka z 11 citovaných literárních pramenů v textu uvádí jako citace z druhé ruky, přičemž dvě z nich jsou poměrně zásadní (Gavora, 2000; Maňák a Švec, 2004) a všeobecně dostupné.
- V této souvislosti (viz předchozí bod) – citace „(Popper, 1997 in Skutil, 2011 et. Skutil, 2011 et. Chrástka, 2007)“ na str. 4 je poněkud „neobvyklá“. Stejně tak, autorka v Úvodu (str. 1) čtenáře odkazuje na ve výuce ZŠ a SŠ užívané učebnice s učivem ekologie, resp. jejich autory, aniž by je jakkoli citovala. Situaci řeší tím, že čtenáře „směřuje“ na svou bakalářskou práci, kde se učivem zabývá a učebnice cituje. Je otázkou, nakolik je toto řešení vhodné.
- V textu jsou místy neobratné nebo zavádějící formulace. Např.: str. 13, ř. 2, namísto „dotazujících“ asi dotázaných; str. 130 ř. 2, namísto „Z dotazníku vyplynulo ...“, zřejmě má autorka na mysli, že Z vyhodnocení dotazníku vyplynulo ... .
- Kapitola Diskuze má spíše charakter shrnutí než skutečné diskuze. Její přehlednosti by prospělo formální strukturování do podkapitol.
- Každý obrázek má být samovyvětlující. Možná jsem přehlédl a musel se domýšlet, ale ani v Metodice, ani u prvního či jiného obrázku grafu statisticky vyhodnocujícího postoje respondentů („důležitost“) k tezím v rámci tématických okruhů, jsem nenalezl explicitní vysvětlení škály na osách (kategorizace odpovědi / číslo teze). Stejně tak Tab. 2 na str. 11 je míněna jako příklad, což j sice uvedeno v textu, ale nikoli už v legendě tabulky.

K autorce pak mám následující dotazy:

- Mohla by autorka blíže vysvětlit, co sděluje tabulka 1, kterou uvádí na str. 8 diplomové práce?
- Výsledky a diskuze práce nabízejí ještě podrobnější a hlubší zpracování i aplikační výstup. Plánuje autorka pokračování svého výzkumu, popř. přípravu nějakého aplikačního výzkumu v podobě doporučení obsahu výuky ekologie pro RVP či ŠVP?
- Může autorka přibližně odhadnout bez vymezení kvantitativního arbitrárního rozhraní, zda se nějak výrazně liší postoje respondentů, renomovaných vědců v oboru ekologie s nejméně výraznými vědeckými výsledky od postojů ostatních respondentů k obsahu učiva ekologie na ZŠ a SŠ?
- Má autorka povědomí o tom, zda se zabývá aktuální česká nebo zahraniční literatura problematikou obsahu vzdělávání v oblasti ekologie pro stupeň vzdělávání ISCED 2 nebo ISCED 3? Zabývala se takovou literaturou autorka v rámci své bakalářské práce nebo pro komparaci situace nyní, aniž by se o této literatuře ve své diplomové práci (třeba i záměrně) zmiňovala?
- Zabývala se autorka tím, v jakých fázích přípravy pedagogické dokumentace a vzdělávacích textů může vědecká komunita daného oboru v ČR teoreticky aktivně vstoupit/vstupuje do jejich přípravy?

Závěr:

Autorka svou prací odpověděla za zadanou výzkumnou otázku, a tak naplnila výzkumný cíl diplomové práce. Odvedla velký objem práce a prokázala schopnost didaktického výzkumu – přípravy výzkumného nástroje, sběru dat, jejich vyhodnocení, interpretace a diskuze. Práce, kterou hodnotím jako přínosnou, splňuje požadavky kladené na magisterskou diplomovou práci v oboru Učitelství přírodopisu pro základní školy. Proto ji doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným připomínkám ji navrhuji klasifikovat

- velmi dobře -

2015-05-10

prof. RNDr. Miroslav Papáček, CSc.